

SIEDMA HLAVA
ODPOROVANIE PRÁVNYM ÚKONOM DLŽNÍKA

§ 488

Základné ustanovenia

(1) Veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkov právny úkon podľa § 489 až § 491, ktorý ukracuje uspokojenie veriteľovej pohľadávky, je voči veriteľovi právne neúčinný (odporovanie).

(2) Rovnako ako právnemu úkonu dlžníka môže veriteľ odporovať aj právnemu úkonu ručiteľa alebo inej osoby, ktorá je povinná veriteľovi plniť.

(3) Za právny úkon sa na účely odporovania považuje aj opomenutie dlžníka a príklep podľa § 491.

§ 489

Odporovanie v prípade úmyselného ukrátenia veriteľa

(1) Odporovať možno právnemu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných piatich rokoch s úmyslom ukrátiť svojho veriteľa, ak druhá strana o tomto úmysle v čase odporovateľného právneho úkonu vedela alebo musela vedieť.

(2) Vedomosť druhej strany o úmysle dlžníka podľa odseku 1 sa predpokladá, ak druhá strana v čase odporovateľného právneho úkonu vedela, že dlžník je platobne neschopný alebo že jeho platobná neschopnosť hrozí, a že týmto právnym úkonom bude veriteľ dlžníka ukrátený.

(3) Odporovať možno odplatnej zmluve, ktorú uzavrel dlžník so spriaznenou osobou podľa osobitného predpisu⁸⁾ (ďalej len „spriaznená osoba“) alebo v prospech takejto osoby v posledných troch rokoch s úmyslom ukrátiť svojho veriteľa, ak spriaznená osoba v čase uzavretia zmluvy o tomto úmysle vedela alebo musela vedieť. Úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa a vedomosť spriaznenej osoby o tomto úmysle v čase uzavretia zmluvy sa predpokladajú; to neplatí, ak spriaznená osoba preukáže, že napriek náležitej starostlivosti, ktorú riadne a včas vynaložila, nemohla dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa poznať.

(4) Ustanovenie odseku 3 sa primerane použije aj na odplatnú alebo bezodplatnú zmluvu, ktorou dlžník zriadil vecné bremeno v prospech spriaznenej osoby alebo zabezpečil záväzok voči spriaznenej osobe záložným právom.

§ 490

Odporovanie právnemu úkonu bez primeraného protiplnenia

(1) Odporovať možno právnemu úkonu bez primeraného protiplnenia, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch, ak nejde o právny úkon podľa odseku 3.

(2) Za právny úkon bez primeraného protiplnenia sa na účely odporovania považuje

- a) bezodplatný právny úkon, ktorým dlžník previedol svoj majetok alebo jeho časť,
- b) odplatný právny úkon, na základe ktorého dlžník poskytol alebo sa zaviazal poskytnúť plnenie, ktorého obvyklá cena je podstatne vyššia ako obvyklá cena plnenia, ktoré na jeho základe získal alebo má získať,
- c) právny úkon, ktorým sa dlžník úplne alebo sčasti vzdal svojho práva, úplne alebo sčasti odpustil dlh svojmu dlžníkovi alebo odmietol dedičstvo, ktoré nebolo predĺžené.

(3) Veriteľ nemôže odporovať právnemu úkonu bez primeraného protiplnenia, ak ide o obvyklý príležitostný dar nízkej hodnoty alebo o primerané plnenie dlžníka na verejnoprospešný účel, alebo ak dlžník plní svoju povinnosť vyplývajúcu zo zákona.

§ 491

Odporovanie v prípade dražby dlžníkovho majetku

(1) Odporovať možno príklepu, ktorý bol v exekúcii vedenej proti dlžníkovi schválený podľa osobitného predpisu⁹⁾ v posledných troch rokoch, ako aj príklepu udelenému v dobrovoľnej dražbe podľa osobitného predpisu¹⁰⁾ v posledných troch rokoch, ak bol predmet dobrovoľnej dražby vo vlastníctve dlžníka, pokiaľ bola alebo má byť hodnota najvyššieho podania alebo cena dosiahnutá vydražením zaplatená z dlžníkovho majetku.

(2) Ak je vydražiteľom podľa odseku 1 spriaznená osoba dlžníka, predpokladá sa, že hodnota najvyššieho podania alebo cena dosiahnutá vydražením bola alebo má byť zaplatená z dlžníkovho majetku, ak sa nepreukáže opak; na preukázanie opaku nepostačuje tvrdenie vydražiteľa, ani to, že plnenie bolo poskytnuté z jeho bežného účtu.

Uplatnenie odporovacieho práva

§ 492

(1) Právo odporovať právnomu úkonu dlžníka sa uplatňuje žalobou proti tomu, kto s dlžníkom odporovateľný právny úkon dohodol, v prospech koho dlžník odporovateľný právny úkon jednostranne urobil alebo kto z odporovateľného právneho úkonu dlžníka priamo nadobudol prospech.

(2) Právo odporovať právnomu úkonu dlžníka možno uplatniť aj proti osobe, na ktorú bol predmet odporovateľného právneho úkonu ďalej prevedený, ak

- a) v čase prevodu jej boli alebo museli byť známe okolnosti odôvodňujúce právo odporovať právnomu úkonu dlžníka proti prevodcovi, alebo
- b) išlo o prevod bez primeraného protiplnenia (§ 490), alebo
- c) je spriaznenou osobou dlžníka alebo prevodcu, ibaže preukáže, že v čase prevodu ani napriek náležitej starostlivosti, ktorú riadne a včas vynaložila, nemohla poznať okolnosti odôvodňujúce právo odporovať právnomu úkonu dlžníka proti prevodcovi.

(3) Ustanovenia odseku 2 sa primerane použijú aj na odporovanie proti osobe, pre ktorú bolo na základe práva z odporovateľného právneho úkonu zriadené ďalšie právo.

(4) Ak možno právnomu úkonu dlžníka odporovať proti porúčiteľovi alebo právnomu predchodcovi zrušenému bez likvidácie, možno odporovať aj proti jeho dedičovi alebo právnomu nástupcovi.

(5) Právo veriteľa odporovať právnomu úkonu dlžníka podľa odseku 2 alebo 3 sa musí žalobou uplatniť proti všetkým právnym predchodcom okrem dlžníka, až po právneho predchodcu podľa odseku 1. To neplatí voči tomu právnomu predchodcovi, ktorý zanikol bez právneho nástupcu alebo zomrel, ak dedičstvo nepripadlo žiadnemu dedičovi.

§ 493

Uplatneniu odporovacieho práva nebráni, ak z odporovateľného právneho úkonu alebo v jeho dôsledku voči dlžníkovi vzniklo právo, ktoré možno uplatniť na súde, alebo ktoré už bolo uspokojené.

§ 494

(1) Právo odporovať právnomu úkonu dlžníka zanikne, ak sa neuplatnilo na súde v lehotách podľa § 489 až § 491.

(2) Odporovateľný právny úkon dlžníka sa považuje za urobený v deň, keď nastali jeho právne účinky. Ak zákon pri odporovateľnom právnom úkone vyžaduje zápis do katastra nehnuteľností alebo do iného verejného registra, považuje sa tento úkon za urobený v deň zápisu do príslušného registra.

§ 495

(1) Súd určí, že právny úkon dlžníka je voči veriteľovi právne neúčinný, iba ak je pohľadávka veriteľa, ktorej uspokojenie bolo odporovateľným právnym úkonom ukrátené, priznaná exekučným titulom podľa osobitného predpisu.¹¹⁾

(2) Odporovaciú žalobu nemôže súd zamietnuť iba z dôvodu nesplnenia podmienky podľa odseku 1, ak veriteľ uplatnil svoju pohľadávku žalobou na súde, v konaní riadne pokračuje, a tieto skutočnosti preukázal.

§ 496

(1) Ak je predmetom odporovateľného právneho úkonu nehnuteľnosť, môže sa veriteľ po podaní odporovacej žaloby domáhať zápisu poznámky o vedení odporovacieho konania do katastra nehnuteľností podľa osobitného predpisu.¹²⁾

(2) Zápis poznámky má účinky podľa osobitného predpisu.¹³⁾ Veriteľ sa môže voči tomu, pre koho je rozsudok na základe odporovacej žaloby záväzný, domáhať uspokojenia svojej pohľadávky rovnako, ako voči tomu, proti komu úspešne uplatnil právo odporovať právnemu úkonu dlžníka.

Následky neúčinnosti odporovateľného právneho úkonu

§ 497

(1) Právny úkon, ktorému veriteľ úspešne odporoval, je voči nemu právne neúčinný a veriteľ sa môže domáhať uspokojenia svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku. Ak to nie je možné, má veriteľ právo na náhradu voči tomu, kto mal z tohto právneho úkonu prospech; ustanovenie § 492 ods. 2 sa použije primerane.

(2) V exekúcii vedenej proti dlžníkovi alebo v exekúcii podľa § 498 sa veriteľ môže domáhať uspokojenia svojej pohľadávky speňažením alebo iným postihom toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku, ak nemožno uspokojenie veriteľovej pohľadávky dosiahnuť inak. To platí aj v prípade, ak má byť v exekúcii vedenej proti dlžníkovi speňažený alebo inak postihnutý majetok alebo jeho časť, ktorého vlastníkom je osoba podľa § 492 ods. 1 až 4, proti ktorej veriteľ úspešne uplatnil právo odporovať právnemu úkonu dlžníka, alebo osoba, na ktorú sa vzťahujú účinky rozsudku podľa § 496 ods. 2. Tieto osoby sú povinné strpieť právne následky odporovania.

(3) Ak veriteľ úspešne odporoval právnemu úkonu dlžníka, ktorým bolo zriadené vecné bremeno alebo záložné právo, alebo ak podľa § 492 ods. 3 úspešne uplatnil právo odporovať právnemu úkonu dlžníka proti osobe, pre ktorú bolo zriadené vecné bremeno alebo záložné právo, zanikne v exekúcii vedenej proti dlžníkovi alebo v exekúcii podľa § 498 vecné bremeno alebo záložné právo speňažením alebo iným postihom tej časti majetku, na ktorú sa vecné bremeno alebo záložné právo vzťahovalo. Ak je takáto exekúcia vedená na záloh, ustanovenie § 151h ods. 6 sa nepoužije a exekúciu možno viesť bez obmedzenia vyplývajúceho z osobitného predpisu.¹⁴⁾

(4) Ten, kto je povinný strpieť speňaženie svojho majetku alebo jeho časti, alebo iný postih v exekúcii podľa odseku 2, sa môže tejto povinnosti zbaviť uspokojením veriteľovej pohľadávky, priznanej exekučným titulom podľa osobitného predpisu.⁴⁾ Ak je veriteľova pohľadávka väčšia ako všeobecná hodnota toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z majetku dlžníka a z čoho sa môže veriteľ domáhať uspokojenia, môže sa povinná osoba zbaviť svojej povinnosti plnením veriteľovi vo výške všeobecnej hodnoty toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z majetku dlžníka; na prípadné protiplnenie sa neprihliada. Na určenie všeobecnej hodnoty podľa predchádzajúcej vety je rozhodujúci stav v čase právnych účinkov odporovateľného právneho úkonu. Plnenie podľa tohto odseku je veriteľ povinný prijať.

§ 498

(1) Ak dlžník zomrel, zanikol bez právneho nástupcu, alebo ak nemožno proti dlžníkovi viesť exekúciu z iného dôvodu, môže sa veriteľ, ktorý úspešne odporoval právnemu úkonu dlžníka, domáhať uspokojenia svojej pohľadávky v exekúcii vedenej proti osobe, proti ktorej právnemu úkonu dlžníka úspešne odporoval alebo na ktorú sa vzťahujú účinky rozsudku podľa § 496 ods. 2.

(2) V exekúcii podľa odseku 1 možno speňažiť alebo inak postihnúť iba to, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku. Ak to nie možné, je exekúcia neprípustná. Ustanovenie § 497 ods. 4 sa použije primerane.

§ 499

Ak právnemu úkonu dlžníka úspešne odporovali viacerí veritelia, nemožno od povinnej osoby v súhrne požadovať viac, než vyplýva z § 497 a § 501.

§ 500

Vrátenie vzájomného plnenia

Ten, koho majetok bol v dôsledku neúčinnosti odporovateľného právneho úkonu speňažený v exekúcii vedenej proti dlžníkovi alebo v exekúcii podľa § 498, alebo kto plnil veriteľovi podľa § 497 ods. 4, poskytol veriteľovi náhradu podľa § 497 ods. 1 alebo mu nahradil škodu podľa § 501, môže požadovať vrátenie vzájomného plnenia od svojho právneho predchodcu. Právny predchodca, ktorý má povinnosť vrátiť vzájomné plnenie svojmu právnemu nástupcovi, má právo požadovať vrátenie vzájomného plnenia od svojho právneho predchodcu. Dlžník ani iný právny predchodca nemôže podmieňovať svoje plnenie právnemu nástupcovi vrátením vzájomného plnenia.

§ 501

Náhrada škody

Ak nadobudla tretia osoba k predmetu odporovateľného právneho úkonu dlžníka také právo, že proti nej nemožno odporovacie právo veriteľa uplatniť, je bezprostredný právny predchodca takejto osoby, proti ktorému veriteľ odporovacie právo uplatniť mohol, povinný nahradiť veriteľovi škodu.

§ 502

- (1) Veriteľ sa nemôže vopred vzdať práv, ktoré mu vyplývajú z ustanovení tejto hlavy.
- (2) Použitie ustanovení tejto hlavy nemožno dohodou vopred vylúčiť ani obmedziť.